

USO4-kuntien käyttämät kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamistavat 2017

Tuloksia Kuntaliiton kyselystä

USO
Uuden sukupolven
organisaatiot

Sirkka-Liisa Piipponen, 21.11.2018

Kyselyn toteutuksesta

- Lähetettiin kesäkuussa 2018 kaikkien kuntien kirjaamojen kautta hallintojohtajille
- Kyselyyn vastasi 16.11. mennessä kaikkiaan 192 kuntaa Manner-Suomessa, kokonaisvastausprosentti 65
- Vastauksia on saatu edustavasti kaikenkokoisista kunnista
- USO4-kunnista kyselyyn vastasi 26 kuntaa (tiedot puuttuvat Järvenpään kaupungista, Pöytyän ja Utajärven kunnista)

Kuntalaki (410/2015):

22 §: Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet

Kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Valtuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen mahdollisuuksista.

Osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää erityisesti:

- 1) järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä kuntalaisraateja;**
- 2) selvittämällä asukkaiden mielipiteitä ennen päätöksentekoa;**
- 3) valitsemalla palvelujen käyttäjien edustajia kunnan toimielimiin;**
- 4) järjestämällä mahdollisuuksia osallistua kunnan talouden suunnitteluun;**
- 5) suunnittelemalla ja kehittämällä palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa;**
- 6) tukemalla asukkaiden, järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua.**

Yleisimmät kuntien käytössä olevat kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamistavat 2017

Eroavaisuudet lihavoitu

Manner-Suomen kunnat (N=192):

- Keskustelutilaisuudet (90 %)
- Kuulemistilaisuudet (89 %)
- Yhdistysten ja järjestöjen kuuleminen ja yhteiskehittäminen (89 %)
- **Asiakas-/käyttäjäkyselyt (83 %)**
- Viranhaltijoiden jalkautuminen kentälle (82 %)

USO4-kunnat (N=26):

- Keskustelutilaisuudet (100 %)
- Kuulemistilaisuudet (96 %)
- **Kuntalaiskyselyt (92 %)**
- Viranhaltijoiden jalkautuminen kentälle (92 %)
- Yhdistysten ja järjestöjen kuuleminen ja yhteiskehittäminen (88 %)
- **Luottamushenkilöiden jalkautuminen kentälle (88 %)**

Harvinaisimmat kuntien käytössä olevat kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamistavat 2017

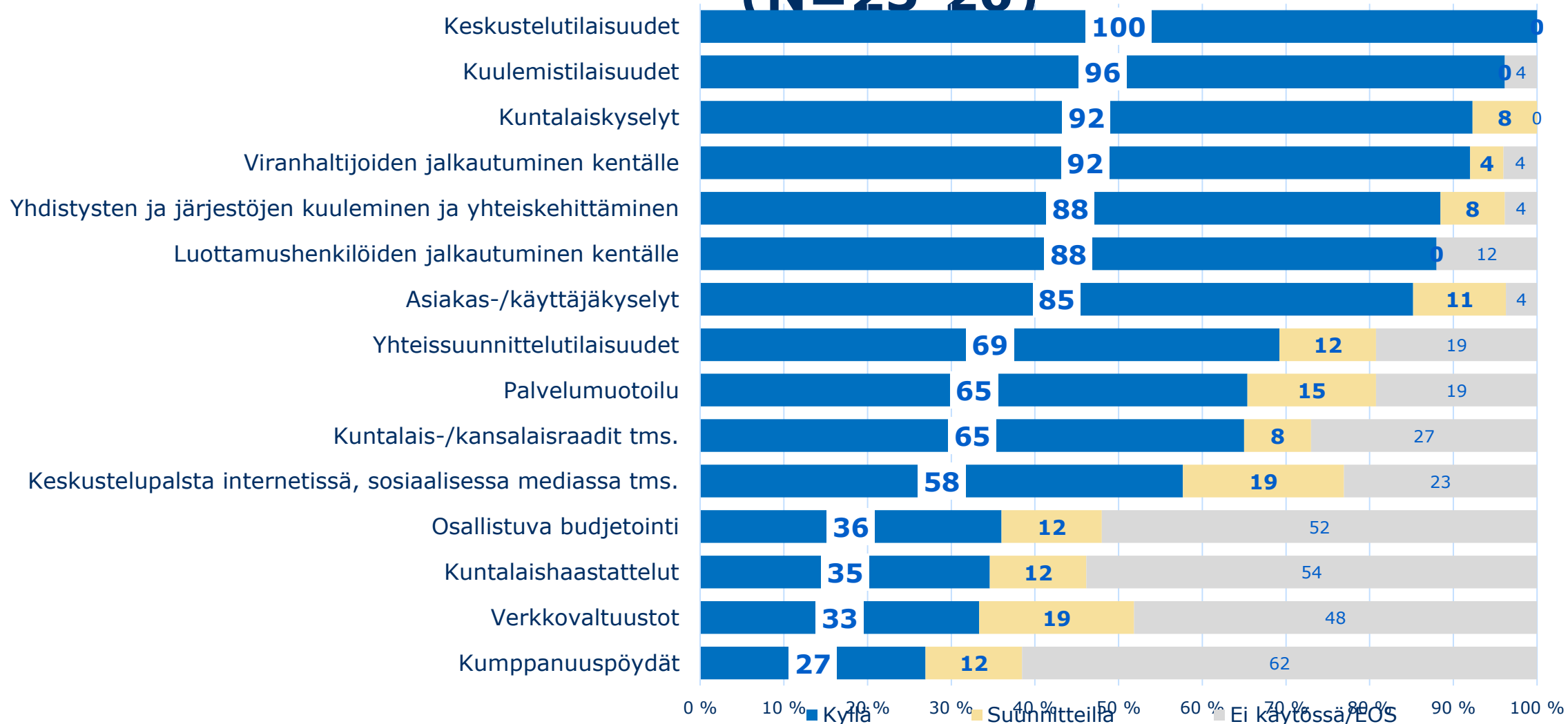
Manner-Suomen kunnat (N=192):

- Osallistuva budjetointi (12 %)
- Verkkovaltuustot (21 %)
- Kumppanuuspöydät (22 %)
- Kuntalaishaastattelut (25 %)

USO4-kunnat (N=26):

- Kumppanuuspöydät (27 %)
- Verkkovaltuustot (33 %)
- Kuntalaishaastattelut (35 %)
- Osallistuva budjetointi (36 %)

USO4-kuntien käytössä olevien kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamistapojen yleisyys 2017, % (N=25-26)

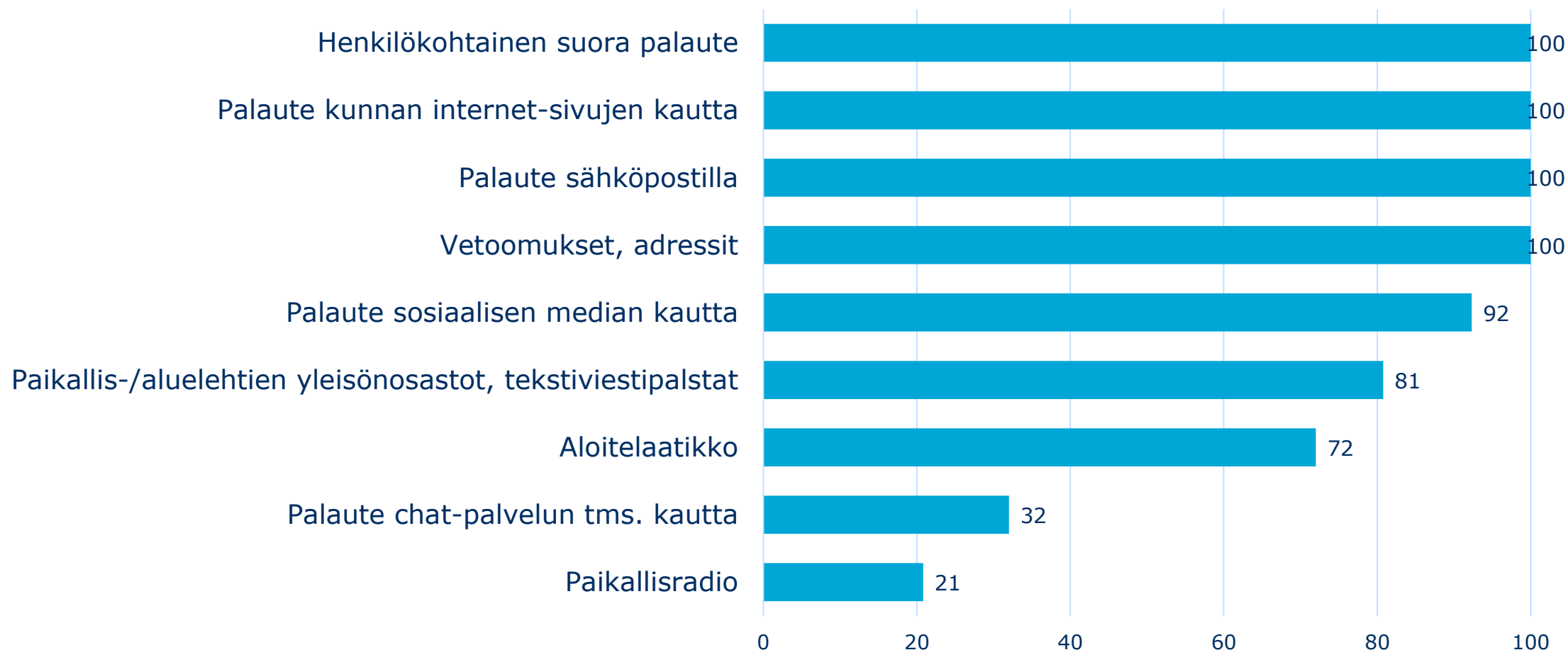

”Uusia” kuntien käyttämiä kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamistapoja 2017

Kyselyn avovastauksissa useimmin toistuivat:

- **Sosiaalinen media**, mm. kesäsomettajat, Facebook-chatkeskustelu
- Mobiilisovellukset, nettikyselyt

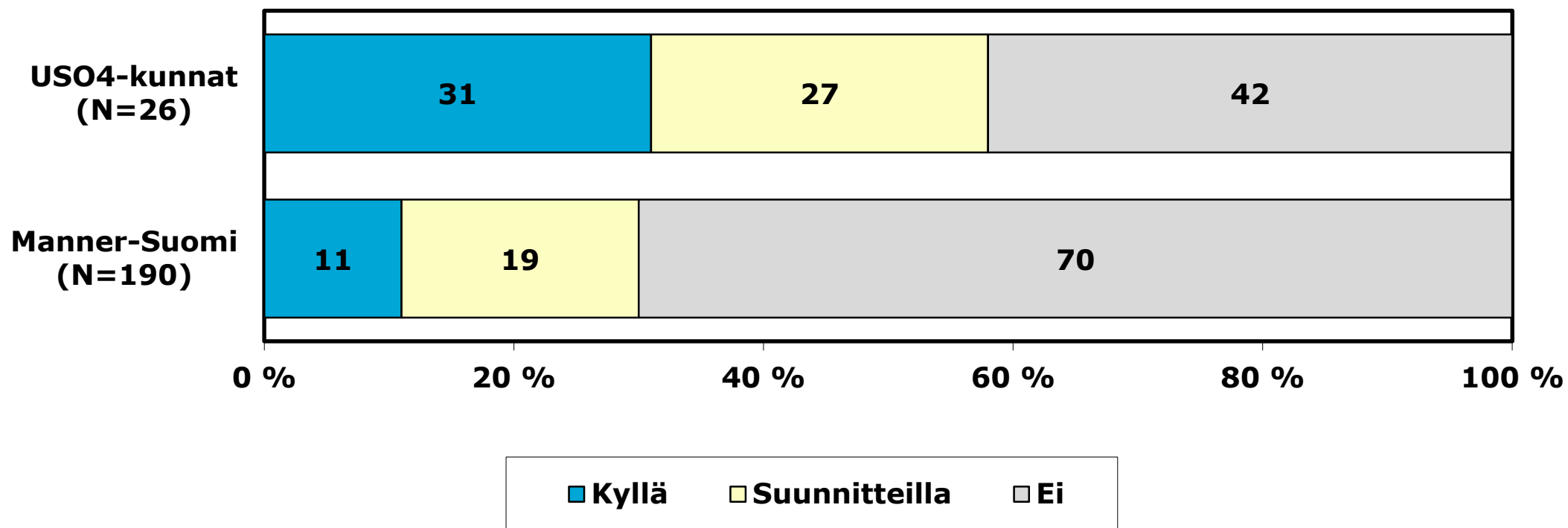
USO4-kunnissa käytössä olevien kuntalaisten palautteenantotapojen yleisyys 2017, % (N=24-26)

"Uusia" kuntien käyttämiä kuntalaisten palautteenantotapoja 2017

- Karttapohjaiset palautejärjestelmät
- Palautekoneet "hymynaamat"
- Palautteen *koostaminen ja jatkohyödyntäminen*:
 - » Kaupungin ulkopuolisille toimijoille voivat syöttää palautetta kaupungin järjestelmään niiden omista verkkopalveluista *avointa palauterajapintaa* hyödyntäen.
 - » Palautteen jatkohyödyntäminen: Palautedataan louhitaan *tekoälyn* voimin
 - » Kuntalaispalautteiden sisällöistä ja käsittelystä viestitään *visuaalisesti*.

Kuntademokratia- /osallisuusohjelman yleisyys 2017

Kesäkuussa 2018 kuntademokratia- tai osallisuusohjelma oli ainakin seuraavissa USO4-kunnissa: Jyväskylä, Kerava, Kokkola, Oulu, Riihimäki, Rovaniemi, Vantaa ja Varkaus. Suunnitteilla: Forssa, Kouvola, Lahti, Mikkeli, Pori, Tornio ja Tuusula.

USO4-kuntien erityispiirteitä Manner-Suomen kuntiin verrattuna

Keskimäärin **enemmän** tarjolla kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamistapoja (USO 10 tapaa, Manner-Suomi 8)

Erityisesti **uusia** osallistumis- ja vaikuttamistapoja enemmän käytössä:

- osallistuva budjetointi (USO 36 %, Manner-Suomi 12 %)
- palvelumuotoilu (USO 65 %, Manner-Suomi 37 %)
- kuntalais-/kansalaisraadit tms. (USO 65 %, Manner-Suomi 31 %)

Palautteenantotavat kautta linjan **yleisempiä**

Keskimääräistä useammassa kunnassa **osallisuusohjelma** (USO 31 %, Manner-Suomi 11 %)

Lisätietoja:

- www.kuntaliitto.fi/demokratia
- www.kuntaliitto.fi/kirjakauppa

Tutkimus: Kuntademokratia ja -johtamisen tila
valtuustokaudella 2009-2012. Acta nro 252.

Oppaita: Osallistuva budjetointi kunnissa ja maakunnissa
tulossa 28.11.2018: Kumppanuuspöydän rakennusopas

Osallistuva budjetointi
kunnissa ja maakunnissa

Kuntaliitto
Kommunförbundet

Kiitos mielenkiinnosta!

Osallistuuko kuntalainen?

Tuloksia kuntalaisten osallistumisesta ja vaikuttamisesta

ARTTU2-tutkimusohjelman kuntalaiskyselyt 2015 ja 2017

USO Teemaseminaari 21.11.2018

USO

Uuden sukupolven
organisaatiot

Marianne Pekola-Sjöblom, tutkimuspäällikkö
+358 50 337 5634, marianne.pekola-sjoblom@kuntaliitto.fi
Twitter: @M_PekolaSjöblom

ARTTU2-ohjelman tutkimuskunnat (2014-2018)

Yhteensä 40 erikokoista ja -tyyppistä kuntaa eri puolilta Suomea.
Niistä 8 myös USO4-kuntia. (lihavoituina)

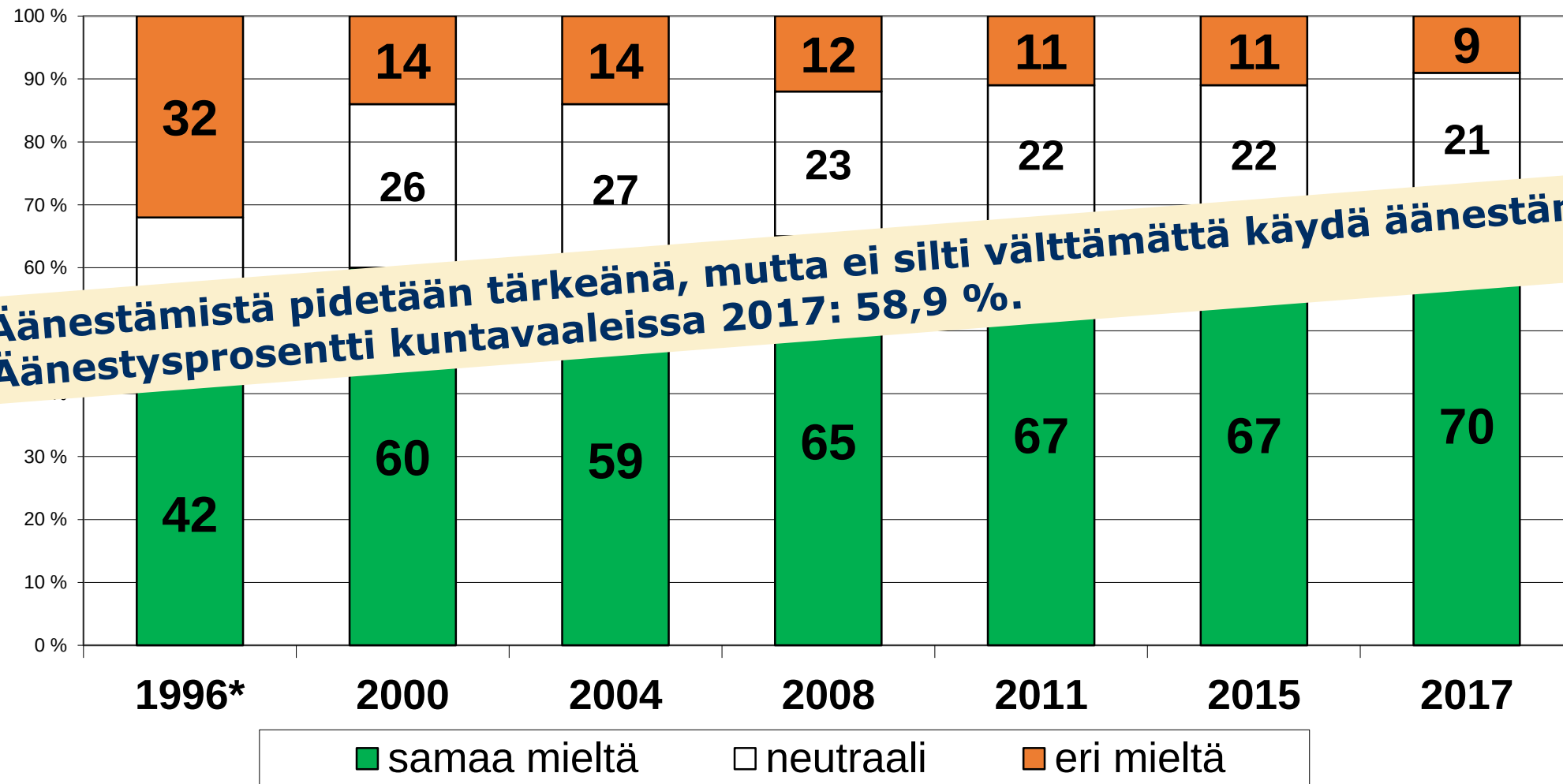
Kuntakoko- luokka	Kunnat
Alle 5000 as.	Hirvensalmi, Keitele, Paltamo, Petäjävesi, Rautalampi, Vimpeli
5000 – 10 000 as.	Askola*, Hattula, Inari, Kemiönsaari, Parkano, Pudasjärvi, Säköylä*, Vöyri
10 001 – 20 000 as.	Kuusamo, Kankaanpää, Keuruu, Liperi, Nivala , Mustasaari, Sipoo
20 001 – 50 000 as.	Hollola, Kokkola , Kurikka*, Lempäälä, Raasepori, Raisio, Tornio
50 001 – 100 000 as.	Hämeenlinna, Kotka, Lappeenranta, Mikkeli , Salo , Vaasa
yli 100 000 as.	Espoo, Jyväskylä , Oulu , Tampere, Turku, Vantaa

*siirtynyt tutkimuskauden aikana suurempaan kokoluokkaan väestömäärän kasvun seurauksena

"Kuntavaaleissa äänestäminen on tärkein* keino vaikuttaa kuntani asioihin".

(1996: "ainut keino"). Vastausten %-jakaumat.

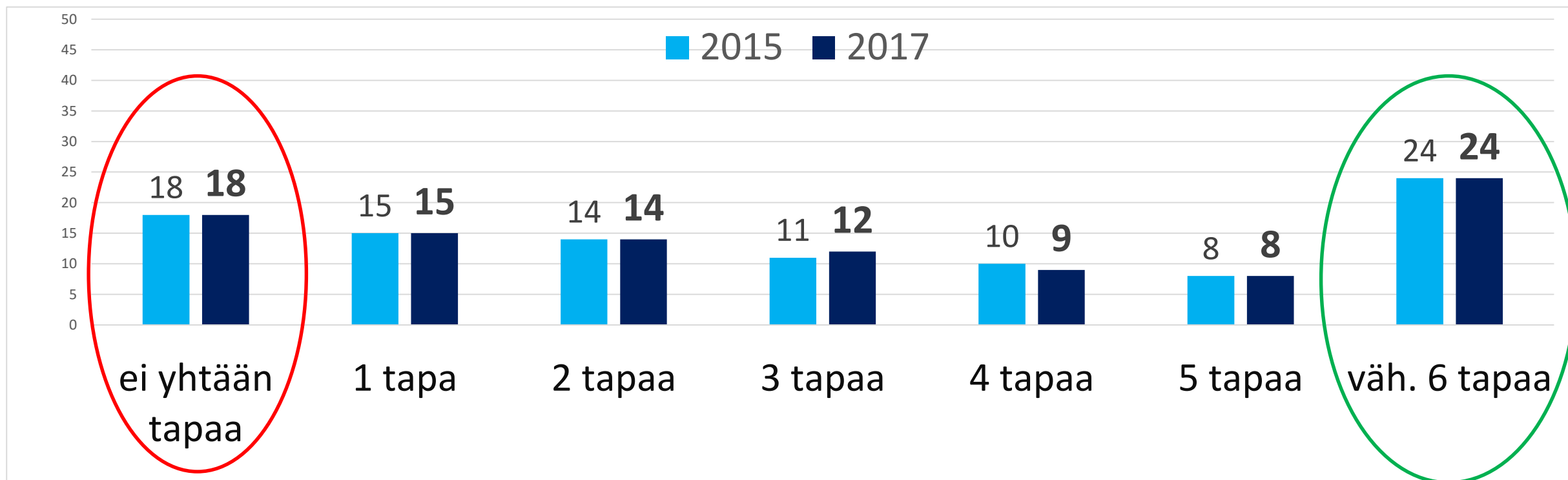

Neljä viidestä kuntalaisesta on osallistunut jotain osallistumistapaa käyttämällä.

Kuntalaiset käyttäneet keskimäärin kolmea erilaista osallistumistapaa.

Joka neljäs käyttänyt vähintään kuutta osallistumistapaa.

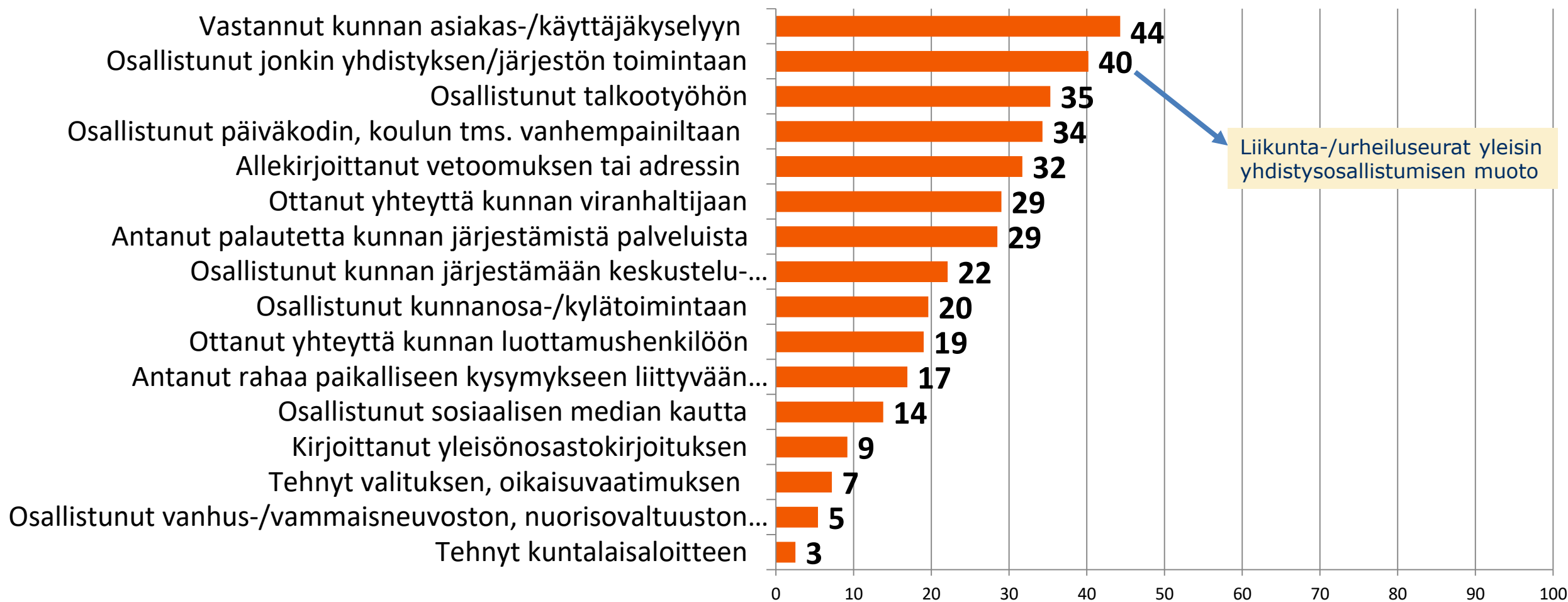
(max 16 tapaa. % vastanneista v. 2015 ja 2017)

Asiakas-/käyttäjäkyselyyn vastaaminen ja yhdistystoimintaan osallistuminen edelleen käytetyimpiä osallistumisen tapoja.

Erilaisten osallistumis- ja vaikuttamistapojen käytön yleisyys ARTTU2-tutkimuskunnissa 2017.

% vastanneista käyttänyt viimeisen vuoden aikana. (n=10875-11022).

Eniten ja vähiten käytetyt suorat osallistumis- ja vaikuttamistavat nuorimmassa ja vanhimmassa ikäluokassa 2017

18-29 –vuotiaat:

Käytetyimmät:

1. Vetoomuksen tai adressin allekirjoittaminen (**34%**)
2. Kunnan asiakas-/käyttäjäkyselyyn vastaaminen (**34%**)
3. Palautteenanto kunnan järjestämistä palveluista (25%)
4. Yhdistyksen/järjestön toimintaan osallistuminen (22%)
5. Sosiaalisen median kautta osallistuminen (19%)

Vähiten käytetyt:

1. Kuntalaisaloite (1%)
2. Yhteydenotto kunnan luottamushenkilöön (3%)
3. Yleisönosastokirjoituksen kirjoittaminen (3%)
4. Valituksen/oikaisuvaatimuksen tekeminen (4%)
5. Vanhus-/vammais-/nuorisoneuvoston tms. toimintaan osallistuminen (4%)

Väh. 70-vuotiaat:

Käytetyimmät:

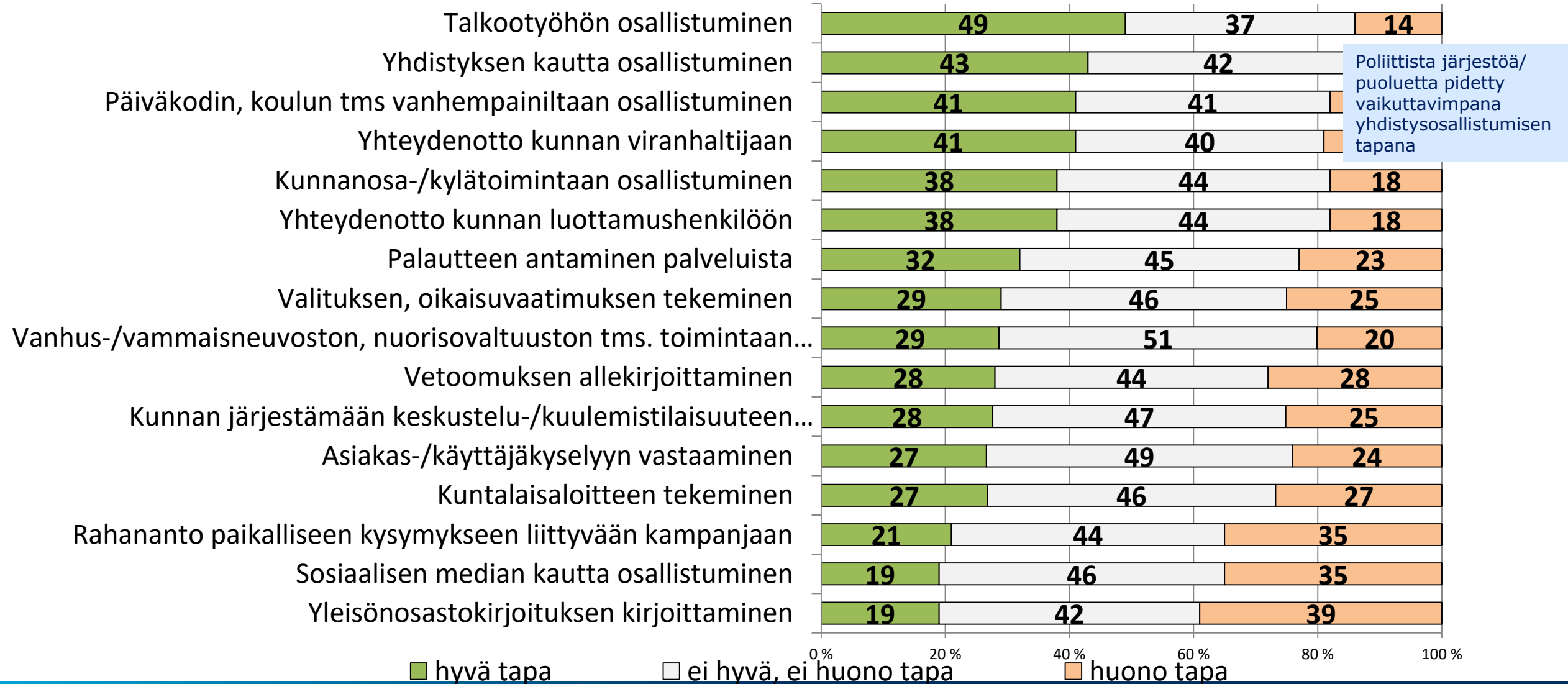
1. Yhdistyksen/järjestön toimintaan osallistuminen (**49%**)
2. Talkootyöhön osallistuminen (**40%**)
3. Kunnan asiakas-/käyttäjäkyselyyn vastaaminen (38%)
4. Kunnan järjestämään keskustelu-/kuulemistilaisuuteen osallistuminen (34%)
5. Yhteydenotto kunnan viranhaltijaan (30%)

Vähiten käytetyt:

1. Kuntalaisaloite (3%)
2. Sosiaalisen median kautta osallistuminen (6%)
3. Valituksen/oikaisuvaatimuksen tekeminen (8%)
4. Vanhus-/vammais-/nuorisoneuvoston tms. toimintaan osallistuminen (8%)
5. Yleisönosastokirjoituksen kirjoittaminen (12%)

Talkootyötä pidetään edelleen vaikuttavimpana osallistumistapana.

Kuntalaisten arviot erilaisten osallistumis- ja vaikuttamistapojen vaikuttavuudesta kunnan päätöksentekoon ARTTU2-tutkimuskunnissa 2017.
Vastausten %-jakaumat (n=6255-7647).

Eniten ja vähiten vaikuttavina pidetyt suorat osallistumis- ja vaikuttamistavat nuorimmassa ja vanhimmassa ikäluokassa 2017

18-29 –vuotiaat:

Vaikuttavimmat:

1. Kuntalaisaloitteet (36%)
2. Vetoomuksen/adressin allekirjoittaminen (35%)
3. Talkootyöhön osallistuminen (35%)
4. Yhdistystoimintaan osallistuminen (35%)

Vähiten vaikuttavat:

1. Yleisönosastokirjoituksen kirjoittaminen (14%)
2. Kunnan järjestämään keskustelu-/kuulemistilaisuuteen osallistuminen (19%)
3. Rahananto johonkin paikalliseen kampanjaan (19%)

Väh. 70-vuotiaat:

Vaikuttavimmat:

1. Talkootyöhön osallistuminen (50%)
2. Yhdistystoimintaan osallistuminen (48%)
3. Yhteydenotto kunnan viranhaltijaan (41%)

Vähiten vaikuttavat:

1. Sosiaalisen median kautta osallistuminen (16%)
2. Yleisönosastokirjoituksen kirjoittaminen (21%)
3. Kuntalaisaloitteet (22%)

Kuntalaisten yleisimmin käyttämät osallistumistavat ARTTU2-USO-kunnissa 2017

USO-kunta	1. käytetyin	2. käytetyin	3. käytetyin
Jyväskylä	Asiakas-/käyttäjäkyselyyn vastaaminen (45%)	Yhdistystoimintaan osallistuminen	Vetoomuksen/adressin allekirjoittaminen
Kokkola	Yhdistystoimintaan osallistuminen (48%)	Vanhempainiltaan osallistuminen	Asiakas-/käyttäjäkyselyyn vastaaminen
Mikkeli	Yhdistystoimintaan osallistuminen (44%)	Asiakas-/käyttäjäkyselyyn vastaaminen	Talkootyöhön osallistuminen
Nivala	Talkootyöhön osallistuminen (54%)	Yhdistystoimintaan osallistuminen	Asiakas-/käyttäjäkyselyyn vastaaminen
Oulu	Asiakas-/käyttäjäkyselyyn vastaaminen (47%)	Vanhempainiltaan osallistuminen	Yhdistystoimintaan osall. + palautteenanto palveluista
Salo	Yhdistystoimintaan osallistuminen (46%)	Asiakas-/käyttäjäkyselyyn vastaaminen	Talkootyöhön osallistuminen
Tornio	Asiakas-/käyttäjäkyselyyn vastaaminen (42%)	Yhdistystoimintaan osallistuminen	Vanhempainiltaan osallistuminen
Vantaa	Asiakas-/käyttäjäkyselyyn vastaaminen (47%)	Vetoomuksen/adressin allekirjoittaminen	Vanhempainiltaan osallistuminen
ARTTU2-kunnat yht.	Asiakas-/käyttäjäkyselyyn vastaaminen (44%)	Yhdistystoimintaan osallistuminen (40%)	Talkootyöhön osallistuminen (35%)

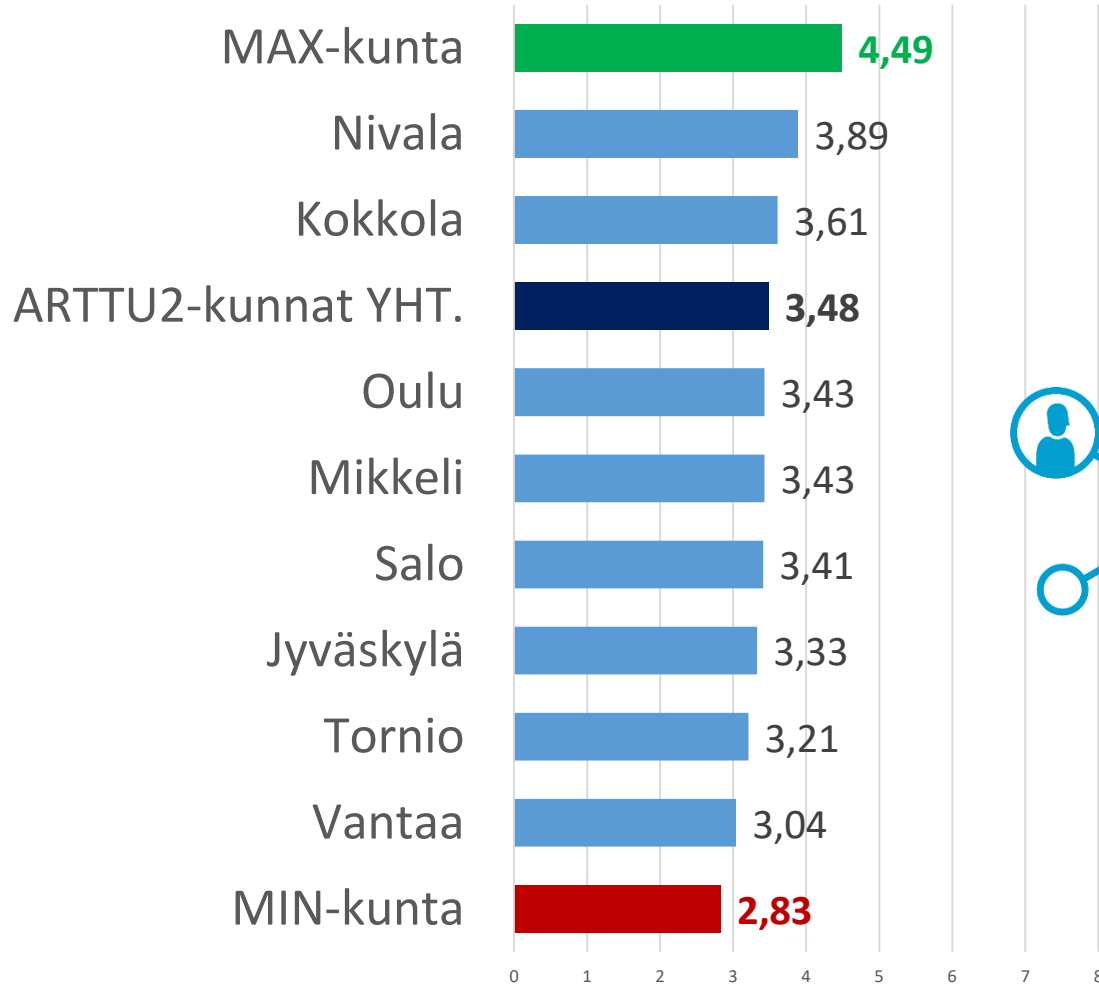
Kuntalaisten vaikuttavimpina pitävät osallistumiskeinot ARTTU2-USO-kunnissa 2017

USO-kunta	1. vaikuttavin	2. vaikuttavin	3. vaikuttavin
Jyväskylä	Talkootyöhön osallistuminen (47%)	Yhdistystoimintaan osallistuminen	Vanhempainiltaan osallistuminen
Kokkola	Talkootyöhön osallistuminen (53%)	Vanhempainiltaan osallistuminen	Yhdistystoimintaan osallistuminen
Mikkeli	Talkootyöhön osallistuminen (46%)	Yhdistystoimintaan osallistuminen	Vanhempainiltaan osallistuminen
Nivala	Talkootyöhön osallistuminen (56%)	Kunnanosa-/kylätoimintaan osallistuminen	Vanhempainiltaan osallistuminen
Oulu	Talkootyöhön osallistuminen (45%)	Kunnan viranhaltijaan yhteyden ottaminen	Yhdistystoimintaan osallistuminen
Salo	Talkootyöhön osallistuminen (46%)	Yhdistystoimintaan osallistuminen	Vanhempainiltaan osallistuminen
Tornio	Talkootyöhön osallistuminen (44%)	Kunnanosa-/kylätoimintaan osallistuminen	Vanhempainiltaan osallistuminen
Vantaa	Talkootyöhön osallistuminen (44%)	Vanhempainiltaan osallistuminen	Kunnanosa-/kylätoimintaan osallistuminen
KAIKKI ARTTU2-kunnat	Talkootyöhön osallistuminen (49%)	Yhdistystoimintaan osallistuminen (43%)	Vanhempainiltaan osall., yht.otto kunnan viranhaltijaan (41%)

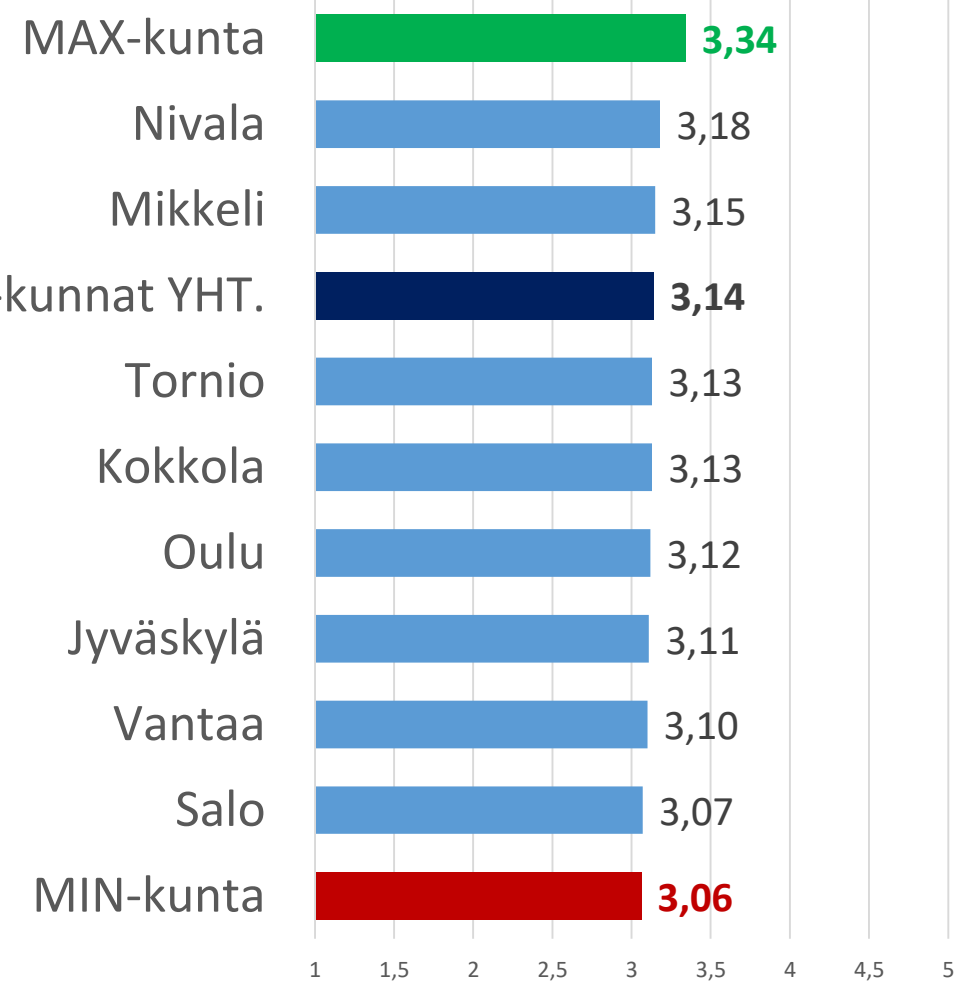
Osallistumisaktiivisuus- ja -vaikuttavuusindeksien arvot ARTTU2-USO-kunnissa 2017

Aktiivisuusindeksin keskiarvo asteikolla 0-16 ja vaikuttavuusindeksin keskiarvo asteikolla 1-5. Mitä suurempi arvo, sitä aktiivisempi ja sitä positiivisempi arvio.

Osallistumisaktiivisuus:

Osallistumisen vaikuttavuus:

Suorien osallistumistapojen luokittelu niiden käytön yleisyyden ja vaikuttavuusarvion mukaan vuonna 2017.

KAIKKI ARTTU2- KUNNAT:	ARVIO VAIKUTTAVUUDESTA - (keskiarvo asteikolla 1-5 alle 3,10)	ARVIO VAIKUTTAVUUDESTA + (keskiarvo asteikolla 1-5 väh. 3,10)
KÄYTTÖ - (käyttäjien osuus alle 20%)	Luokka 1: Käyttö -, vaikuttavuus - - Yleisönosastokirjoitukset - Sosiaalinen media - Rahananto paikalliseen kysymykseen liittyvään kampanjaan - Kuntalaisaloite - Valituksen/oikaisuvaatimuksen tekeminen	Luokka 3: Käyttö -, vaikuttavuus + - Vanhus-/vammaisneuvostot, nuorisovaltuustot - Yhteydenotto kunnan luottamushenkilöön
KÄYTTÖ + (käyttäjien osuus väh. 20%)	Luokka 2: Käyttö +, vaikuttavuus - - Vetoomus tai adressi - Keskustelu-/kuulemistilaisuuteen osallistuminen - Asiakas-/käyttäjäkyselyyn vastaaminen - Palautteenanto kunnan järjestämistä palveluista	Luokka 4: Käyttö +, vaikuttavuus + - Kunnanosa-/kylätoimintaan osallistuminen - Yhteydenotto kunnan viranhaltijaan - Päiväkodin, koulun tms. vanhempainiltaan osallistuminen - Yhdistysosallistuminen - Talkootyöhön osallistuminen

Kunnan tarjoamien osallistumisen ja vaikuttamisen tapojen määrä vs. kuntalaisten käyttämät suorat osallistumis- ja vaikuttamistavat 34 ARTTU2-tutkimuskunnassa vuonna 2015.

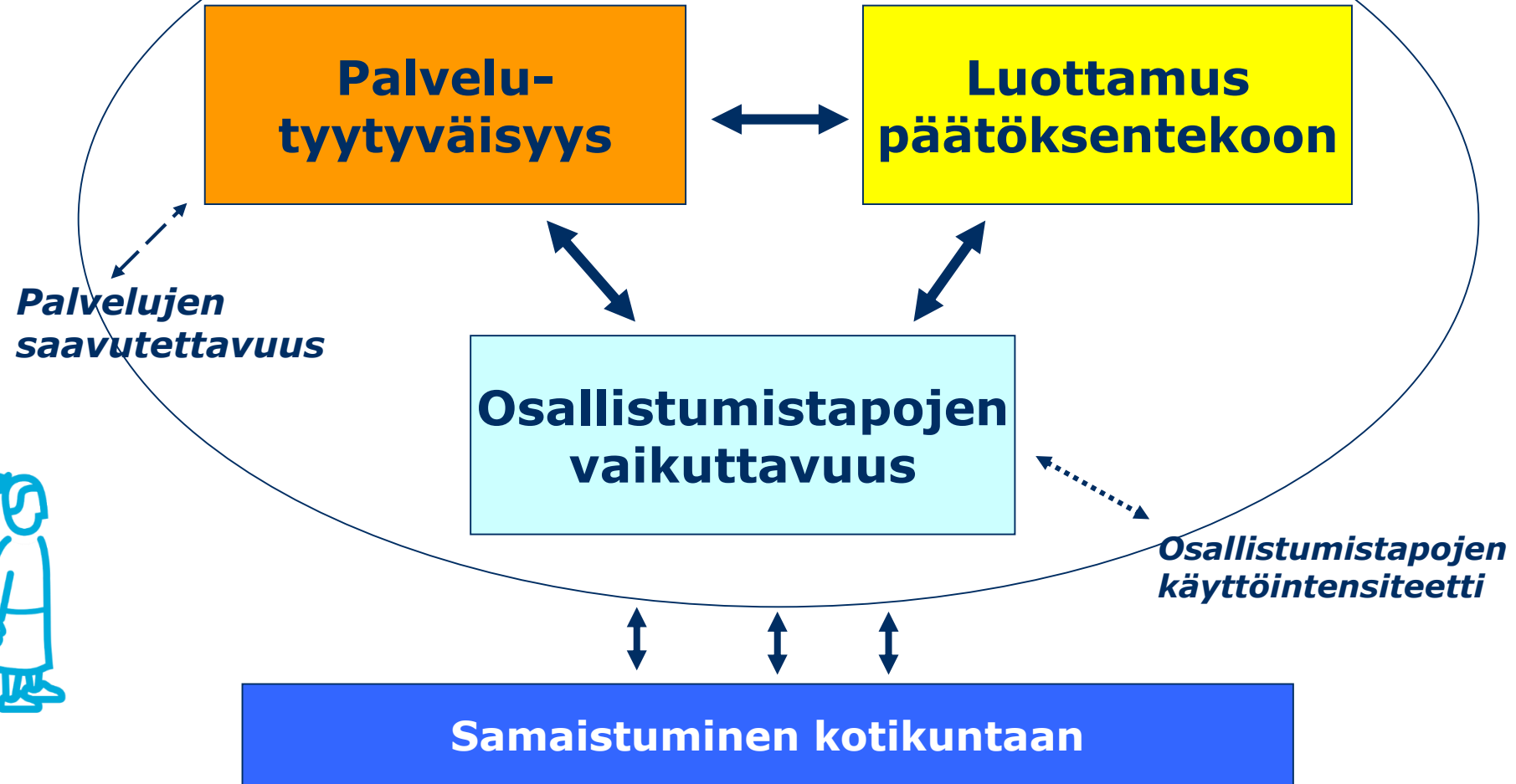
Osallistumistapojen käyttö (keskiarvo 3,47 asteikolla 0–16)	Kunnan tarjoamat osallistumis- ja vaikuttamistavat (maks. 15)	
	Keskimääräistä <i>vähemmän</i> (0–7 tapaa)	Keskimääräistä <i>enemmän</i> (8–15 tapaa)
Keskimääräistä vähäisempää (alle keskiarvon 3,47)	Luokka 1: 4 kuntaa: Raisio, Salo , Säkylä, Vaasa.	Luokka 3: 8 kuntaa: Espoo, Kotka, Lappeenranta, Oulu , Raasepori, Tornio , Turku, Vantaa .
Keskimääräistä suurempaa (yli keskiarvon 3,47)	Luokka 2: 13 kuntaa: Askola, Hirvensalmi, Kankaanpää, Keitele, Kemiönsaari, Keuruu, Kurikka, Lempäälä, Nivala , Parkano, Pudasjärvi, Vimpeli, Vöyri.	Luokka 4: 9 kuntaa: Hollola, Hämeenlinna, Jyväskylä , Kokkola , Liperi, Mustasaari, Paltamo, Petäjävesi, Sipoo.

Mielipide oman kunnan kuntaliitoksesta

Arvio oman kunnan itsenäisyydestä vs. palvelujen karsinta ja/tai verojen korotus

Näkemys oman kunnan talouden hoidosta

Arvio omasta kunnasta "hyvä asua ja elää" -kilpailussa

Lisätietoja:

ARTTU2-tutkimusohjelmasta ja kuntalaiskyselyistä:

- www.kuntaliitto.fi/arttu2
- www.kommunforbundet.fi/arttu2

Tutkimuksia mm.:

Pekola-Sjöblom M. (2016). **Kuntalaisten osallistuminen ja vaikuttaminen 2015**. Uutta ARTTU2-ohjelmasta nro 1/2016.

Pekola-Sjöblom M. (2017). **Kuntalaiset kuntien ja kuntayhteisöjen perustana**. Teoksessa **Tulevaisuuden kunta**. (Nyholm, Haveri, Majoinen & Pekola-Sjöblom (toim.). Acta nro 264. Suomen Kuntaliitto.

Pekola-Sjöblom (2014). **Kuntalaiset ja kunnat muutoksessa**. Paras-ARTTU-ohjelman tutkimuksia nro 31. Acta nro 256. Suomen Kuntaliitto.

Osallistumisella ja osallistamisella on merkitystä!

Kiitos!